

A csillagászat napjai

Február elején részt vehettem a székesfehérvári amatőrök távcsőavató ünnepségén. A 20 cm-es Meade LX 200-as Schmidt-Cassegrain-rendszerű, számítógép vezérlésű teleszkópot a város polgármestere adta át a Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló lelkes munkatársainak. A jóval több mint félmillió forint értékű műszerhez számos forrásból sikerült támogatást szerezni, az önkormányzat, a fenntartó intézmény és helyi cégek mellett magánzemélyek is hozzájárultak a beszerzés költségeihez.

Több mint harminc év telt el azóta, hogy Hajmási József először állította fel távcsővét a fehérvári autóbuszpályaudvar mellett. 1963–67 között 291 alkalommal tartott bemutatót — hihetetlenül hangzik, de ez idő alatt összesen 76 ezren láthatták az égbolt csodáit! A fehérváriak csillagvizsgálója, melynek A Szabadművelődés Háza ad otthont, 1967 óta működik, és a munkatársak ma nemhogy működési gondokról panaszkodnának, hanem távcsövet avatnak! Teszik ezt olyan időszakban, amikor olyan nagyvárosokban szűnnek meg bemutató csillagvizsgálók, mint Miskolc, Pécs vagy Debrecen.

A távcső varázslatos jószág. Egy hófehér csövű, égnek meredő teleszkóp láttán nemcsak az amatőrnek támad *belenézhetnékje*, hanem mindenkinek, aki kicsit is érdeklődik a világ dolgai iránt. Jól tudta ezt Hajmási József, és tudja azok is, akik — de kevesen is vannak! — veszik a fáradságot és kiviszik műszerüket az utcára, hogy aki arra jár, belenézhessen, és némi magyarázat után meggyőződjön arról, hogy a Hold nem sajtból van. Itt a fővárosban például nem valami nagy divat a szabadtéri távcsöves bemutatók. Az idősebbek még emlékezhetnek Álló úrra, aki a Keleti pályaudvar mellett 1 forintért mutogatta a Holdat a nagyérdeműnek (*mutatványos* engedéllyel a zsebében). Műszere impozáns volt, a cső legalább 15 cm-es lencsét „mutatott”, de valójában alig 6–8 cm-es objektív rejtőzött a tubus mélyén. Mindegy az, a Hold bármilyen távcsővel emlékezetes látványt nyújt!

Töredelmesen be kell ismerni, hogy bemutatók terén bizony nem nagyon jeleskedik egyesületünk, bár a sátoros ünnepeket (Perseida-zápor 1993-ban, üstökös-karambol a múlt év júliusában stb.) hiba nélkül megtartottuk. Manapság még egy távcsöves bemutatót sem könnyű megszervezni, részben azért, mert kevés az ilyesmire kapható tagtársunk. Ennél nagyobb baj, hogy ha valamit legálisan akarunk csinálni, azonnal tilalomfákba ütközünk. Minél nagyobb egy város, annál nehezebb valamit megszervezni. Egyik bemutatósunkhoz, melyet a Halászbástyán tartottunk, még a Műemlékfelügyelőség engedélyét is meg kellett szerezni... Más alkalommal területfoglalási engedélyt kellett volna igényelnünk annak rendje-módja szerint, illetékbellyel, harminc napos ügyintézési határidővel súlyosbítva. Mindez néhány nappal az üstökös-karambol előtt elég nyomasztóan hangzott, így nem csoda, hogy inkább a Planetáriummal szövetkeztünk. Távcsöves bemutatósaink csekély számában persze benne van az, hogy végtére is működik a fővárosban bemutató csillagvizsgáló, így az elsősorban amatőr irányultságú MCSE-nek kevésbé kell „törődnie” a nagyközönséggel. Magyarán szólva: eddig nem nagyon erőltettük a dolgot.

Az USA-beli Astronomical League negyedszázada hirdette meg először az Astronomy Day-t, a Csillagászat Napját. Ajánlásukban többnyire egy olyan áprilisi hétvége szerepel, amikor a Hold első negyedben van, így jó távcsöves célpontként szolgál. Javasolják, hogy az egyesületek, klubok lehetőleg valamilyen csillagászati intézménnyel együttműködve bonyolítsák le a rendezvényt, amelyben a bemutató

folytatás a 9. oldalon!